

## Nuvela psihologică

„Moara cu noroc” de Ioan Slavici

Ioan Slavici cultivă realismul bazat pe **observația socială și psihologică**.

*Moara cu noroc* este ca specie literară nuvelă realist- psihologică.

Temă principală - **a degradării umane** generate de patimă înavușirii, se colorează romantic prin:

- **tema destinului** ce deschide și închide nuvela și **tema fascinația răului** (prezența malefică a lui Lică)

Titlul este numele hanului așezat la răscruce de drumuri.

Valoarea simbolică a acestui topos se luminează în capitolul al doilea prin afirmația că ”moară a încetat a mai măcina și s-a prefăcut în cârciumă” și prin imaginea celor două **morii**- moara adevărată, „părăsită, cu lopețile rupte” și **hanul** (motiv frecvent în literatura română - valorizat negativ de Slavici); Titlul închipuie, simbolic, răscrucea în destinele eroilor; închide în el o amară ironie, simbolizând un spațiu malefic intrat sub zodia unui „noroc” înșelător, efemer.

Titlul evidențiază intenția moralizatoare a scriitorului, funcția modelatoare a operei.

### STRUCTURA:

**I. planul exterior, obiectiv**, al existenței sociale, influențează fenomenologia vieții sufletești a eroilor, planul este dinamizat de conflicte exterioare puternice:

- **conflict economic**: dorința de câștig a lui Ghiță și Lică
- **conflict de interese**: Sămădăul -stăpân un fapt al ținutului
- **conflict moral** (triumghiul masculin: Ghiță- Lică- Pinteș și triumghiul feminin: Ana -bătrână -Femeia în negru)

**II. planul interior, psihologic** (un plan analitic) în care se investighează sfera trăirilor de conștiință și a celor emoții tensionate; eroii sunt firi complicate, dilematice, cu patimi și slăbiciuni care declanșează conflicte interioare;

- **conflictul moral** (Ghiță: dorința de a rămâne om cinstit / setea de îmbogățire; Ana: devota ment și infidelitate

- **conflictul psihologic** (conștiința valorilor autentice rațiune versus pasiune, slăbiciunile care ajung să le controleze viața

Subiectul este construit ca experiență dramatică a eroilor confrunțați cu o lume aspră, în care valorile morale tind să fie înlocuite cu cele materiale; desenul epic este linear, structurat pe cele cinci momente clasice ale subiectului:

Acțiunea se desfășoară într-un spațiu geografic real, în pusta arădeană (Fundureni, Ineu, Oradea), pe durata unui an (, Anul trecut Paștile căzuseră tocmai în timpul mutării lor la Moara cu noroc”; cele două categorii au și conotații simbolice: loc binecuvântat și locul rău, timp ”luminat” și durata nocturnă malefică;

- **expozițiunea**- dezvoltată dialogic, confruntare de idei, de valori și opțiuni existențiale capitolul întâi;

- secvențe descriptive de tip tablou/ portret capitolul al doilea

- **intriga**: apariția la han a Sămădăului capitolul al 3-lea

- **desfășurarea acțiunii**: dezvoltarea conflictului psihologic:

- tentativele lui Ghiță de a se opune influenței lui Lică
- înstrăinarea de Ana fascinată tot mai mult de Lică
- implicarea în afacerile necinstite ale lui Lică, jefuirea arendașului și uciderea femeii în negru și a copilului ei
- procesul la care Ghiță depune mărturie falsă sfârșește cu condamnarea lui Săilă Boarul și a lui Buză Ruptă
- dilemele lui Ghiță care pendulează între tentația îmbogățirii, gelozie și dorința răzbunării (Jandarmul Pinte)

- **punctul culminant** - hotărârea lui Ghiță de a-l da prins lui Pinte pe Lică în duminica Paștelui

- **deznodământul** -Ghiță pleacă după jandarm, dar la întoarcere, înțelege că și a distrus iremediabil căsnicia:

1. Ghiță o înjunghie pe Ana, apoi e împușcat de Răuț din porunca lui Lică; incendierea hanului

2. sinuciderea lui Lică, pentru a nu fi prins de Pinte

- epilog - imaginea locului purificat prin foc și reflecția bătrânei asupra destinului "așa le-a fost dată"

**Ghiță** - personaj principal, centru de iradiere a semnificațiilor; destinul său ilustrează cele 3 straturi tematice ale nuvelei: social

psihologic

moral

- personaj realist, tipologic, complex dilematic, dinamic

- procesul devenirii lui Ghiță este surprins prin mijloacele analizei psihologice: observație: (perspectiva naratorului omniscient și a celorlalte personaje), monolog interior și dialog polemic; fapte, gânduri, descrierea mediului, model comportamental, relațiile cu ceilalți; de venirea tragică se adâncește prin „căderea” dintr-o ipostază în alta, dinspre omul moral, spre cel imoral;

1. **prima ipostază: omul moral** care respectă codul etic al comunității și ține la respectul familiei „pater familias”; regim sufletesc: echilibru interior, fericire, demnitate

a 2-a ipostază: **omul dilematic** care pendulează între dorința de a rămâne om cinstit și ispita câștigului nemuncit: regim sufletesc: nehotărâre, lupta cu sinele, suspiciune, sentimentul înstrăinării / culpabilității, scindare /duplicare

a treia ipostază: **omul imoral**: căzut din demnitatea ființei în zonele obscure ale instinctelor (lăcomie, orgoliu și sete de răzbunare, gelozie) în sufletul lui se produc mutații; regim sufletesc: solitudine, grav dezechilibru interior, justificarea slăbiciunilor; opțiunea finală a eroului (de a se situa, cu sacrificiul suprem, de partea Legii) e tardivă;

- Ilustrează o tipologie general umană: tema predestinării

- în construcția nuvelei se reunesc două perspective estetice: realismul psihologic și clasicismul

„Moara cu noroc”

de Ioan Slavici

| PĂLĂRIA ALBĂ                                          | PĂLĂRIA NEAGRĂ                                   | PĂLĂRIA GALBENĂ                                                                                   | PĂLĂRIA VERDE                                                  | PĂLĂRIA ALBASTRĂ                                                 |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| Care sunt principalele evenimente prezentate în text? | Prezentați greșelile făcute de fiecare personaj. | Dacă ar fi să fii avocatul apărării pentru ..., ce argumente ai aduce pentru a-i justifica fapta. | Imaginează-ți că erai în locul .....<br>Tu cum ai fi procedat? | Cine crezi că a greșit? Ce învățătură desprindem din acest text? |

| GHIȚĂ      | față de familie | față de gura lumii | față de Sămădău |
|------------|-----------------|--------------------|-----------------|
| la început |                 |                    |                 |

|  |  |  |  |
|--|--|--|--|
|  |  |  |  |
|--|--|--|--|

| GHIȚĂ      | față de familie | față de gura lumii | față de Sămădău |
|------------|-----------------|--------------------|-----------------|
| la sfârșit |                 |                    |                 |

Introducerea lui Lică în narațiune .....

Înfruntarea dintre Ghiță și Lică .....

Celelalte confruntări:

Sămădău - gura lumii:

Sămădău - familie

Jocul 1 - primul șoc de satisfacție al femeii

.....

Jocul 2 - dansul nupțial, prefigurare a dansului nopții

Judecata: Ana se manifestă de acum

.....

Drumul lui Lică în noapte:

.....

Uciderea soției: tragism dostoevskian al solidarității în nenorocire; pregătirea: ca o ceremonie de îngropăciune; sinucidere comună și salvatoare, scoțând un rău prin rău; întârzie, pregetă, calculează, împlinește recules un ritual

.....

Focul: purificator ce distruge totul :

.....

## FIȘĂ DE EVALUARE A DISCURSULUI ORAL

| calitatea<br>argument<br>elor | calitatea<br>argument<br>ării | privire | gesturi | ținută | mimică | volumul<br>și<br>inflexiuni<br>le vocii | poziția<br>corpului |
|-------------------------------|-------------------------------|---------|---------|--------|--------|-----------------------------------------|---------------------|
|                               |                               |         |         |        |        |                                         |                     |

FB=3 PUNCTE foarte bine

B=2 PUNCTE bine

S-1 PUNCT satisfăcător